

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl soudcem Jaroslavem Vávrou ve věci

žalobce: **X**, narozený dne X
bytem X
zastoupen Mgr. Markétou Nečasovou, advokátkou
sídlem Klicperova 1266, 500 02 Hradec Králové

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, IČ 00006963
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 4. 2023, č. j. X

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 4. 2023, č. j. X, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení k rukám jeho právní zástupkyně Mgr. Markéty Nečasové ve výši 12 389 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhal soudního přezkumu v záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 11. 2022, č.j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná odňala žalobci invalidní důchod I. stupně, neboť pracovní schopnost žalobce poklesla pouze o 30 %. Žalovaná tak reagovala na žádost žalobce o změnu výše invalidního důchodu ze dne 1. 8. 2022. S rozhodnutím žalované žalobce nesouhlasí a považuje jej za nesprávné.
2. V žalobě, jejích následných doplněních a též ve vyjádřeních k lékařským posudkům žalobce především namítal, že žalovaná při posuzování stupně invalidity nesprávně hodnotila lékařské zprávy, resp. zdravotní dokumentaci, ze které vycházela. Žalovaná se nevyjádřila odpovídajícím způsobem k námitkám žalobce vzneseným v průběhu řízení. Zdravotní stav žalobce se v čase zhoršuje, není tak možné, aby v pozdějším posudku byl pokles jeho pracovní schopnosti hodnocen nižší mírou, než v posudcích předcházejících. Žalobce od roku 2014 trpí bolestmi páteře s diagnózou recidivující polytopní vertebrogenní algický syndrom (VAS) max. z C páteře a LS páteře (dále jen „*polytopní VAS syndrom*“). Ve zpracovaném posudku ze dne 29. 9. 2022 je však nesprávně označena za rozhodující diagnóza ankylozující spondylitida (dále jen „*AS*“), populárním názvem Bechtěrevova nemoc. Přitom u původní diagnózy se jednalo o nevratné poškození zdraví s poklesem pracovní schopnosti o 40 %. Toto onemocnění nevymizelo, ani se nezmírnilo. Pozdější posudek žalované z 13. 2. 2023 setrval na diagnóze AS s poklesem pracovní schopnosti o 30 %, a to i přes objektivní zhoršení zdravotního stavu žalobce. Žalovaná z tohoto posudku čerpala, avšak nevysvětlila řádně, jak vyhodnotila stav žalobce, který trpí dvěma závažnými onemocněními. Žalobce tak měl za to, že k původní setrvalé diagnóze polytopní VAS syndrom ohodnocené poklesem 40 % mělo přistoupit vyhodnocení a zohlednění další diagnózy a zvýšení o 10 %. Svá tvrzení doložil lékařskými zprávami.
3. Žalovaná s žalobou nesouhlasila. S ohledem na žalobní námitky směřující proti medicínskému posouzení odkázala na vypracování posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „*posudek PK MPSV*“). Rozhodnutí ve věci ponechala na úvaze soudu, a to v závislosti na vypracovaném posudku.
4. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a podle skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s ust. § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „*s. ř. s.*“).
5. Podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“) „*Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.*“
6. Podle § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění „*Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla*
a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.“

7. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise MPSV (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu – k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS.
8. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek Posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná Posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
9. Krajský soud si proto vyžádal, aby Posudková komise MPSV, odbor posudkové služby v Hradci Králové, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobce.
10. Z posudku Posudkové komise MPSV v Hradci Králové ze dne 1. 11. 2023, ev. č. SZ/2023/1326-HK-7 soud zjistil, že v Posudkové komisi MPSV zasedal jako odborný lékař v oboru interní lékařství, revmatologie X. Posudková komise MPSV vycházela při zpracování posudku ze spisové dokumentace OSSZ Pardubice, z posudku žalované, ze zdravotní dokumentace a nálezů doložených ve spise od ošetřujícího praktického lékaře (X), dalších zpráv odborných lékařů ošetřujících žalobce a rovněž ze zjištění učiněných při vlastním jednání PK MPSV.
11. Dle shora označeného posudku Posudková komise MPSV na svém zasedání za účasti žalobce dne 1. 11. 2023 dospěla k závěru, že pracovní schopnost žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla k datu vydání napadeného rozhodnutí nejméně o 35 %, ne však více než o 49 %. V daném případě se jedná o invaliditu prvního stupně podle ust. § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Podle Posudkové komise MPSV se u žalobce jednalo o rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s diagnózou ankylozující spondylitida III. stupně. Další onemocnění polytopní VAS syndrom bylo zohledněno při určení poklesu schopnosti pracovat na konečné úrovni 35 %. Jiná postižení nezpůsobují samostatně větší pokles pracovní schopnosti než shora uvedené. Žalobce byl vyhodnocen invalidním v prvním stupni.
12. Nesouhlas se závěry posudku PK MPSV v Hradci Králové sdělil žalobce přípisem ze dne 20. 11. 2023. Podstatou námitek bylo především to, že v posudku není vysvětleno, z jakého důvodu onemocnění AS nově posudkově nahradilo dřívější onemocnění polytopní VAS syndrom.
13. Vzhledem k námitkám žalobce opřeným o konkurenci dvou závažnějších onemocnění soud dospěl k závěru, že je na místě vyžádat doplnění posudku PK MPSV.

14. Z posudku Posudkové komise MPSV v Hradci Králové ze dne 20. 2. 2024, ev. č. SZ/2023/2331-HK-3 soud zjistil, že v Posudkové komisi MPSV zasedala jako odborná lékařka v oboru neurologie X. PK MPSV setrvala na poklesu pracovní schopnosti o 35 % a uvedla, že nebylo prokázáno závažné funkční neurologické postižení (páteře), které by podmiňovalo vyšší stupeň invalidity žalobce. Datum vzniku invalidity bylo vyjádřeno poukazem na původní nálezy.
15. Žalobce při jednání soudu, a to i s odkazem na obsah obou posudků PK MPSV v Hradci Králové, opět s medicínskými závěry nesouhlasil s tím, že posudková komise nezodpověděla dodatečnou otázku položenou soudem. Setrval tedy na tom, že i nadále není objasněno, proč a jak byla původní diagnóza polytopní VAS syndrom nahrazena diagnózou AS.
16. S ohledem na shora uvedené soud přistoupil k tomu, aby opětovně požádal posudkovou komisi PK MPSV o druhé doplnění posudku.
17. Z posudku Posudkové komise MPSV v Hradci Králové ze dne 16. 5. 2024, ev. č. SZ/2024/683-HK-3 soud zjistil, že v Posudkové komisi MPSV zasedala jako odborná lékařka v oboru neurologie X. PK MPSV setrvala na poklesu pracovní schopnosti o 35 %. Komise blíže uvedla, že žalobci byl invalidní důchod přiznán dle posudku OSSZ Pardubice ze dne 5. 11. 2014 s mírou poklesu pracovní schopnosti 40 %. Rozhodující postižení stenóza páteřního kanálu v etážích C4/5, C5/6. Posudkové hodnocení žalobce 40 % dle OSSZ podle PK MPSV nebylo odpovídající a stav žalobce neodpovídal žádnému stupni invalidity. Rovněž další posudky OSSZ Pardubice z 19. 12. 2016 a též z 31. 7. 2020 nadhodnotily zdravotní stav žalobce. Byly sice prokázány degenerativní změny páteře a bolestivost, avšak nebylo prokázáno závažné neurologické postižení. Postižení neodpovídalo jakémukoli stupni invalidity, potíže mohly být vnímány individuálním prahem bolesti a duševním stavem pacienta. Současný, v soudním řízení určený, pokles pracovní schopnosti o 35 % pro diagnózu AS je odpovídající. Dřívější ohodnocení poklesu pracovní schopnosti o 40 % bylo označeno za posudkový omyl. Podstatné při vyhodnocení zdravotního stavu bylo pozdější vyšetření revmatologem. Komise odmítla a odůvodnila, proč není na místě zvýšení o dalších 10 %.
18. Z následného posudku Posudkové komise MPSV v Praze ze dne 15. 10. 2024, ev. č. SZ/2024/1921-PH-14 soud zjistil, že v Posudkové komisi MPSV zasedal jako odborný lékař v oboru ortopedie X. PK MPSV setrvala na poklesu pracovní schopnosti žalobce o 35 %. Komise uvedla, že v dřívějších posouzeních z let 2014 a 2016 byl zdravotní stav žalobce nadhodnocen, v roce 2020 se pak při diagnóze polytopní VAS syndrom jednalo o hraniční posouzení. Současné posouzení dle kapitoly XIII, oddílu E, položka 3c vyhlášky č. 359/2009 Sb., odpovídá. Nebyl shledán důvod pro hodnocení na horní hranici rozmezí ani zvýšení dle § 3 citované vyhlášky.
19. Posudky PK MPSV v Hradci Králové, jejich pozdější posudkové doplnění a posudek PK MPSV v Praze hodnotí soud ve vzájemné souvislosti. Zejména s přihlédnutím k pozdějším závěrům PK MPSV soud může konstatovat, že je má za logické, přesvědčivé a úplné. V komisích vždy zasedali odborní lékaři příslušní k posouzení žalobcova zdravotního stavu. Lze připustit, že první posudek nereagoval zcela výslovně na přímo vznesenou námitku žalobcem o konkurenci dvou závažnějších diagnóz. Tato skutečnost však nečiní posudek nepřezkoumatelným, a to především ve světle pozdějších doplnění.

20. Z posudků plyne, že dříve stanovený pokles pracovní schopnosti žalobce 40 % lékařem OSSZ v Pardubicích v souvislosti s polytopním VAS syndromem byl nadhodnocený, eventuelně v pozdější době jej bylo možno považovat hraniční. V samotných posudcích PK MPSV soud rozpory neshledal.
21. Jelikož se dle citovaných posudků Posudkové komise MPSV v Hradci Králové a Posudkové komise MPSV Praze jedná u žalobce o pokles pracovní schopnosti ve výši 35 %, nelze než uzavřít, že skutkový stav, který žalovaná vzala za základ napadeného rozhodnutí (pokles pracovní schopnosti ve výši 30 %), ve světle závěrů zpracovaných posudků Posudkové komise MPSV neobstojí (srov. § 3 správního řádu). Žaloba tak byla důvodná, a proto soud žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (výrok I).
22. V dalším řízení tak bude třeba, aby žalovaná opětovně posoudila a vyhodnotila zdravotní stav žalobce stran poklesu jeho pracovní schopnosti, přičemž bude vycházet ze závěrů posudků vypracovaných Posudkovou komisí MPSV v rámci tohoto soudního řízení. Bude rovněž na místě, aby nové rozhodnutí žalované reagovalo na žalobcem vznesené námitky v průběhu správního řízení. Zejména bude na žalované, aby především za pomoci odborných závěrů z posudků PK MPSV náležitě odůvodnila částečné snížení vyhodnocení poklesu pracovní schopnosti žalobce, a to v návaznosti na přijatou změnu rozhodné diagnózy. Zpracované posudky obsahovaly pasáže o nadhodnocení zdravotního stavu žalobce při posuzování jeho stavu posudkovým lékařem OSSZ.
23. Pokud žalobce předkládal v řízení před soudem nové zdravotní zprávy lékařů, soud je poskytl PK MPSV k jejich vyhodnocení. Přitom však platí, že zdravotní stav žadatele se v soudním řízení posuzuje k datu vydání napadeného rozhodnutí. Pozdější změny, případně i možné zhoršení zdravotního stavu nejsou pro řízení rozhodné. Mohou však být podkladem pro pozdější žádost o změnu výše invalidního důchodu.
24. Lze jistě pochopit určitou frustraci žalobce z přiznání nižšího než žádaného stupně invalidity zvláště pak za situace, kdy charakter onemocnění žalobce se může projevovat dlouhodobým zhoršením zdravotního stavu či výraznou nepohodou v denním životě. Na druhou stranu institut invalidního důchodu slouží k zabezpečení občanů, kteří ztratili způsobilost pracovat z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, nebo jejichž způsobilost k práci byla v důsledku této skutečnosti výrazně snížena (srov. Tröster, P. a kol. Právo sociálního zabezpečení. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 160 a dále).
25. Krajský soud v žádném případě rovněž nehodlá zpochybňovat zdravotní obtíže žalobce. Jak již však soud uvedl výše, zákon pro přiznání invalidního důchodu stanoví poměrně striktní podmínky. Tyto podmínky žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí splnil patrně toliko k úrovni invalidního důchodu prvního stupně. Ničeho to však nemění na tom, že žalobce, pokud bude mít v budoucnu za to, že se jeho zdravotní stav zhoršil a odůvodňuje přiznání jiné výše invalidního důchodu, má možnost podat si u místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení novou žádost o přiznání invalidního důchodu.
26. Právním názorem, který vyslovil soud v tomto zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení žalovaná vázána (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

27. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. a procesně neúspěšné žalované uložil povinnost nahradit procesně úspěšnému žalobci náklady řízení. Náklady řízení v tomto případě tvoří odměna advokátky za sedm úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, další tři písemná podání a účast při dvou jednáních soudu) dle § 7 bod 3 ve spojení s § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „advokátní tarif“) ve výši 7 000 Kč (7 x 1 000 Kč) a dále paušální náhrada hotových výdajů advokátky za sedm úkonů právní služby dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 2 100 Kč (7 x 300 Kč). Odměna zástupkyně tak spolu s DPH náležícím k pěti úkonům a paušálním náhradám činí 10 465 Kč. První zástupce žalobce byl plátcem daně z přidané hodnoty (viz § 35 odst. 10 věty druhé s. ř. s.), druhá zástupkyně plátkyní DPH nebyla. K náhradě dále náleží cestovné ke dvěma jednáním soudu osobním automobilem na trase Hradec Králové – Pardubice a zpět ve výši 1 524 Kč a náhrada za ztrátu času 400 Kč. Celková výše nákladů řízení proto činí částku 12 389 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice, 27. listopad 2024

Mgr. Jaroslav Vávra, v. r.
soudce

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

